

RIIHIMÄEN KAUPUNGIN OPISKELUHUOLTO- SUUNNITELMA LUKUVUODELLE 2023-2024

1.8.2023

Sisällys

Asiakirjassa käytetyt käsitteet	4
1. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT	6
1.1 Opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen: työn- ja vastuunjako sekä yhteistyön toteuttaminen.....	6
1.2 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta.....	6
1.3 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista	7
2 OPPILAITOSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI	8
2.1 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	8
2.2 Oppilaitoskohtaisten yhteisöllisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	9
Yhteistyö nivelvaiheissa ja yhteisöllisessä opiskeluhuollossa.....	9
2.3 Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta ja poissaoloihin puuttuminen	10
2.3.1 Perusopetus	11
2.3.2 Lukio	12
2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen	12
2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	13
3 YKSILÖKOHTAISEN OPISKELIJAHUOLLON JÄRJESTÄMINEN	14
3.1 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)	14
3.2 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	15
3.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	15
3.4 Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	15
3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen perusopetuksen luokilla 1, 5 ja 8 antaman opiskelijan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) oppilaitoksessa.....	16
3.6 Opiskelijan koulupäivän aikaisen lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	16
4 YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN, HUOLTAJIEN SEKÄ KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN YHTEISTYÖTAHOJEN KANSSA	18
4.1 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen.....	18
4.2 Oppilaitoksen opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	18

4.3	Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö perusopetuksen tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	19
4.4	Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	19
4.5	Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	20
5	SUUNNITELMAT OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA	21
5.1	Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	21
5.2	Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	23
Liite 1.	Koulupoissaolojen tukitoimet Riihimäen perusopetuksessa	25

Asiakirjassa käytetyt käsitteet

OPISKELIJA =

Tässä asiakirjassa kaikista esiopetuksen, perusopetuksen tai 2. asteen piirissä opiskelevista lapsista tai nuorista käytetään termiä opiskelija.

OPPILAITOS =

Esiopetusyksikkö, peruskoulu tai 2. asteen oppilaitos.

OPISKELUHUOLTO =

Opiskeluhoolto on oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa kuvattua esiopetusyksiköissä, kouluissa tai oppilaitoksissa tehtävää työtä, jolla edistetään, pidetään yllä ja luodaan edellytyksiä opiskelijan hyvälle oppimiselle, psyykkiselle ja fyysiselle terveydelle sekä sosiaaliselle hyvinvoinnille.

Opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden ja koko opiskelijayhteisön ja oppilaitosympäristön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta. Tavoitteena on myös turvata yksilökohtainen varhainen tuki kaikille sitä tarvitseville.

Opiskeluhoolto jakautuu yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ensisijaista ja ehkäisevää ja se kuuluu kaikille. Kuraattorin, psykologin, terveydenhoitajan tai koululääkärin antama yksilökohtainen opiskeluhoolto on ehkäisevää ja tukea antavaa.

YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO =

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan koko oppilaitosta tukevaa ehkäisevää yhteisöllinen työtä, joka on opiskeluhoollon ensisijainen toteuttamismuoto. Hyvinvoiva yhteisö sekä terveellinen ja turvallinen ympäristö ovat opiskelijoiden hyvinvoinnin edellytyksiä.

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia, vuorovaikutusta, osallisuutta, ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä esteettömyyttä.

Hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoolto kohdistuu yleensä koko oppilaitosyhteisöön, mutta työtä voidaan myös kohdentaa tietyille luokka-asteille tai ryhmille, esimerkiksi koulun aloittamis- tai päätösvaiheeseen tai tunnistetun ryhmään liittyvän ongelman perusteella. Yhteisöllisessä työssä ei koskaan käsitellä yksittäisen opiskelijan asioita.

Jokaisella oppilaitoksessa työskentelevällä on velvollisuus edistää opiskelijoiden ja koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä huoltajien kanssa. Ensisijainen vastuu yhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla, erityisesti rehtorilla ja opettajilla. Opiskeluhoollopalvelujen työntekijät eli psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja lääkärit osallistuvat yhteisölliseen opiskeluhoollotyöhön. Tämä tehtävä huomioidaan henkilöstövoimavarojen ja työajan suunnittelussa sekä opiskeluhoollosuunnitelman laadinnassa.

Myös muut oppilaitoksessa työskentelevät työntekijät kuten talonmies/kouluisäntä ja ruokailu- tai siivouspalvelujen henkilöstö osallistuvat yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen oppilaitoksessa.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen on oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän keskeinen tehtävä. Ryhmä vastaa myös opiskeluhuollon kokonaisuuden suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista koulussa, esiopetusyksikössä ja oppilaitoksessa.

YKSILÖKOHTAINEN OPISKELIJAHUOLTO =

Yksilökohtaisella opiskelijahuollolla tarkoitetaan yksittäisille opiskelijalle annettavia koulu- tai opiskelijaterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- tai psykologipalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskelijahuoltoa.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon yksilökohtaisiin tehtäviin sisältyvät opiskelijan terveydentilan seuraaminen ja edistäminen, jotka toteutetaan terveystarkastusten sekä terveysneuvonnan ja ohjauksen keinoin.

Opiskeluhuollon kuraattorin ja psykologin yksilökohtaisilla palveluilla tarkoitetaan opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Opiskelijan perheen ja muiden läheisten kanssa tehdään yhteistyötä.

Opiskeluhuollon kuraattori tarjoaa ohjausta ja tukea erityisesti perhetilanteeseen, vuorovaikutukseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa.

Psykologin yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävät liittyvät muun muassa opiskelijan yksilölliseen oppimiseen, mielenterveyden edistämiseen ja tukemiseen sekä psykologiseen arviointiin.

Monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito voi olla tarpeellista opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskelijahuollon tuen järjestämiseksi. Yksittäisen opiskelijan monialaista opiskeluhoitoa toteutetaan tapauskohtaisesti tilanteen ja tarpeen mukaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Opiskelijat ja huoltajat ovat vahvasti osallisina yksilökohtaisessa opiskeluhoitotyössä.

OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKEA =

Oppimisen ja koulunkäynnin tuella tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavaa perusopetuslaissa ja opetussuunnitelmassa kuvattua kolmiportaista tukea. Esi- ja perusopetuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tuen kolme tasoa ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä opiskelija voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Tukea annetaan niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista.

Lukiokoulutuksessa oppimisen tuki on määritelty lukiolaissa. Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.

Tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

1. OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPISKELUHUOLTOPALVELUT

1.1 Opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen: työn- ja vastuunjako sekä yhteistyön toteuttaminen

Riihimäen kaupungin järjestämää esi- ja perusopetusta annetaan kymmenessä eri yksikössä ja lukiokoulutusta yhdessä toimipisteessä. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä Riihimäen kaupungin sivistys- ja hyvinvointipalveluiden sekä Kanta-Hämeen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden palveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa. Tavoitteena on toimintamalli, jossa opiskeluhuollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus, joka pohjautuu voimassa olevaan Riihimäen seudun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

Riihimäen kaupungissa opiskeluhuoltoa koordinoi opiskeluhuollon ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii oppimisen ja koulunkäynnin tuen päällikkö / asiantuntija. Oppilaitoskohtaista yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä johtaa rehtori tai varhaiskasvatustyöryhmän johtaja.

Yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä suunnitellaan yhteistyössä huoltajien ja opiskelijoiden kanssa ja heitä voidaan kutsua mukaan yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön sekä opiskeluhuoltoryhmään. Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tulee pohtia toiminnallisia tapoja, joilla opiskelijoiden ja huoltajien/kotiväen osallisuutta voidaan vahvistaa oppilaitoksessa. Oppilas- tai opiskelijakuntatoiminta sekä vanhempainyhdistyksen toiminta ovat esimerkkejä tällaisista toimintamalleista.

Huoltajien osallisuutta voidaan vahvistaa keräämällä tietoa ja mielipiteitä opetusryhmien ja koko yhteisön toiminnasta vanhempainilloissa, arviointikeskusteluissa, huoltajien tapaamisissa sekä kyselyiden avulla.

Yksilökohtaisen opiskelijahuoltotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Huoltaja, opettaja ja/tai opiskelijahuollon palveluiden edustaja sopivat yhdessä, ketkä osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän kokoukseen. Lukiossa huoltajien mukaan otto sovitaan tapauskohtaisesti.

1.2 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Riihimäellä oppilaitosten opiskeluhuoltoryhmät käyttävät opiskeluhuollon kokonaistarpeen arvon pohjana ensisijaisesti viimeisimmän kouluterveyskyselyn tuloksia ja muita lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavia seurantatietoja. Lisäksi kokonaistarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi tietoa opiskeluhuoltopalveluiden asiakkuuksien määräaikojen toteutumisesta ja oppilaitosten tai asuinalueen erityispiirteistä. Arviossa voidaan hyödyntää myös muita tietoja, kuten opetuksen järjestämiseen liittyviä tilastoja. Lisäksi arvio suhteutetaan opiskeluhuoltopalveluiden psykologeja ja kuraattoreita koskeviin sitoviin mitoituksiin ja terveydenhoitajien osalta mitoitussuosituksiin.

Opiskeluhuollon palveluissa yhtä kuraattoria kohden voi olla enintään 670 opiskelijaa ja yhtä psykologia kohden 780 opiskelijaa. Kuraattoreiden sitovat mitoitukset tulivat voimaan 1.1.2022 ja psykologien mitoitukset 1.8.2023. THL:n keväällä 2023 julkaiseman Lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuosituksen mukainen suositus on yksi kokopäiväinen terveydenhoitaja 460 opiskelijaa kohden ja yksi lääkäri 2100 opiskelijaa kohti.

Toiselle asteelle STM:n suositus vuodelta 2021 on yksi terveydenhoitaja 570 opiskelijaa kohden ja yksi lääkäri 1800 opiskelijaa kohden.

Keväällä 2023 Riihimäen kaupungin esi- ja peruskouluista sekä lukiosta kootuissa arvioissa lasisääteisen mitoitusten sekä terveydenhuoltoja koskevien suositusten mukaisiksi opiskeluhoillon kokonaistarpeiksi 1.8.2023 alkaen ilmoitettiin yhteensä 5,3 kuraattorin ja 4,6 psykologin henkilötyövuotta. Kouluterveydenhuollossa ilmoitettiin tarpeeksi yhteensä 6,3 terveydenhoitajan ja 1,4 lääkärin henkilötyövuotta. Opiskelijaterveydenhuollossa tarpeeksi ilmoitettiin 0,9 terveydenhoitajan ja 0,3 lääkärin henkilötyövuotta. Esiopetuksen oppilaat ovat neuvolaterveydenhoidon piirissä, eivätkä sisälly mitoitukseen.

Oppilaitosten henkilötyövuosina ilmoitetut arviot lasisääteisen opiskeluhoillon kokonaistarpeesta kerätään ja toimitetaan yhteistyöneuvotteluissa Kanta-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoiltopalveluille.

1.3 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoiltopalveluista

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoiltopalvelut ilmoittaa Riihimäen opiskeluhoiltosuunnitelmaa varten käytössä olevat terveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden resurssit henkilötyövuosina ammattiryhmittäin.

2 OPPILAITOSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

Oppilaitoksissa yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämistä ja toteutumista valvoo yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on suunnitella, koordinoita ja kehittää oppilaitoksen toimintakulttuuria ja hyvinvointia tarttumalla ilmiöihin osallistamisen keinoin.

Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta seurataan valtakunnallisten kyselytutkimuksien avulla (mm. THL:n Kouluterveyskysely, Move-kyselyt, TEA-viisari) tai paikallisesti toteutettavilla kyselyillä opiskelijoille ja/tai huoltajille. Lukiolla opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen toteutetaan THL:n ohjeistusten mukaan.

Lisäksi lukuvuosittain huolehditaan seuraavista:

- ensiapukoulutusta henkilöstölle
- poistumisharjoitus/sisällesuojautumisharjoitus, turvallisuuskävelyt
- henkilöstökyselyiden tulosten tarkastelu ja niistä esille nousevien asioiden ottaminen kehittämiskohteiksi
- työnohjausta opettajille
- ryhmänohjaustuokioissa käsitellään sosiaalisia taitoja toiminnallisesti
- Wpro-ilmoitukset ovat ajan tasalla
- tehdään yhteistyötä kaupungin työsuojeluhenkilöiden kanssa, osallistuvat lukuvuoden aikana yhteen työpaikkakokoukseen, joissa käsitellään terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ajankohtaisia asioita ja kaupungin työsuojelusta tulleita ohjeita
- hyödynnetään kouluterveyskyselyn ja lukiolaisbarometrin sekä oppilaitoksen oman toiminnan arvioinnista opiskelijoilla ja huoltajilla teetettyjä kyselyitä
- työsuojeluasiamies ja lisäksi valittu työsuojelun varavaltuutettu, jotka vahvistavat työsuojeluun liittyvää arjen osaamista
- tehdään yhteistyötä työterveyshuollon kanssa tapauskohtaisesti

2.1 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Riihimäen kaupungin työntekijöillä on valvonta- ja ilmoitusvastuu havaitsemistaan vaaratekijöistä. Tapaturmien seurannassa ja ennaltaehkäisyssä on Riihimäen kaupungin henkilöstöllä käytössään Intranetistä löytyvä WPro-lomake, jolla voi ilmoittaa eteenpäin havaitsemansa vaaranpaikan tai vaikka ilmoittaa uhkaavasta tilanteesta.

Oppilaitosten toimintaympäristöt ovat turvallisia ja työntekijöistä löytyy ensiaputaitoisia. Riihimäen kaupungin oppilaitoksissa sekä muilla työpaikoilla toteutetaan keskitetysti työturvallisuuslain edellyttämät työpaikkojen vaarojen ja riskien arvioinnit vuosittain. Riskinarvioinnin tavoitteena on kiinnittää työpaikkojen huomiota työturvallisuuteen ja poistaa tai vähentää työssä ja työolosuhteissa havaittuja työterveyden ja tapaturmien riskejä.

Tapaturman sattuessa oppilaitoksessa annetaan ensiapua joko terveydenhoitajan tai jonkun muun koulun henkilökuntaan kuuluvan toimesta. Ambulanssi tilataan paikalle, mikäli tilanne sitä vaatii. Opiskelijan huoltajalle ilmoitetaan tapahtuneesta, ja hän hoitaa opiskelijan jatkohoidon. Mikäli opiskelija tarvitsee jatkohoitoa ensiavun jälkeen ja huoltaja ei pääse paikalle, henkilökunta huolehtii opiskelijasta ja tarvittaessa kuljetuksesta jatkohoitoon, kunnes

opiskelijan huoltaja on saapunut paikalle. Rehtori/varhaiskasvatustyöryhmän johtaja vastaa kuljetuksen järjestämisestä.

Opiskelijat on vakuutettu tapaturmien varalta. Vakuutusyhtiö korvaa sairaskulut julkisen terveydenhuollon hinnaston mukaisesti, mikäli opiskelijalle sattuu tapaturma oppilaitoksessa, koulumatkalla tai oppilaitoksen vuosisuunnitelman mukaisen opintomatkan aikana. Tapaturmasta laaditaan oppilaitoksessa vahinkoilmoitus vakuutusyhtiölle.

Erillisellä ylioppilastutkintokokeita koskeva toimintasuunnitelma on laadittu ylioppilaskokeiden aikana mahdollisesti tapahtuviin äkillisiin uhka- ja vaaratilanteisiin. Ennen kevään ja syksyn ylioppilaskirjoituksia toimintatavat käydään läpi valvontoihin osallisten henkilöiden kanssa.

2.2 Oppilaitoskohtaisten yhteisöllisten opiskeluhoitotyöryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Kaikkien oppilaitoksessa työskentelevien sekä opiskeluhoitopalveluista vastaavien on tehtävissään edistettävä opiskelijoiden ja oppilaitoksen hyvinvointia sekä kotien ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä. Erikseen nimetyn yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän toiminnan tavoitteena on oppilaitoksen hyvinvoinnin kehittäminen, toiminnan seuraaminen, arviointi ja siitä tarvittaessa raportointi. Sen lisäksi se vastaa toimintatapojen tarkemmasta suunnittelusta ja toteutuksesta.

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän jäsenet päätetään oppilaitoskohtaisesti. Ryhmää johtaa rehtori/apulaisrehtori/varhaiskasvatustyöryhmän johtaja. Ryhmään kuuluu lisäksi riittäväksi katsottu opettajaedustus sekä esimerkiksi

- psykologi
- kuraattori
- opinto-ohjaaja
- terveydenhoitaja
- konsultoiva varhaiskasvatuksenerityisopettaja
- koulu- ja oppilaitosvalmentaja
- opiskelijaedustus

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän tapaamisiin kutsutaan tarvittaessa myös muita, koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen edustajia. Ryhmä kokoontuu vähintään kolme kertaa lukuvuoden aikana.

Riihimäen lukion yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän suunnittelusta vastaava ryhmä kokoontuu 6 kertaa lukuvuoden aikana. Keskeinen toimintatapa on keskustelu, jossa tarkastellaan yleisellä tasolla ajankohtaisia ja huolta herättäviä asioita. Tapaamisissa suunnitellaan toimintaa, jotta ryhmään kuuluvat omalta osaltaan edistävät koulun muissa tiimeissä tai yhteyksissä.

Opiskelijoiden näkökulmat otetaan huomioon niin dialogissa kuin kyselyjen tuloksissa. Esille tulleita asioita otetaan käsittelyyn opettajainkokouksissa ja kaikkia koskevista asioista tiedotetaan viikkotiedotteessa tai Wilman välityksellä.

Yhteistyö nivelvaiheissa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyöryhmän toteuttamisessa ja kehittämisessä oppilaitokset tekevät yhteistyötä lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen kanssa. Yhteistyö tuo yhteisölliseen opiskelijaedustukseen lisäarvoa lisääntyvän asiantuntijuuden ja resurssien myötä.

Nivelvaiheet

Siirryttäessä esiopetuksesta perusopetukseen, alakoulusta yläkouluun tai kuudennelta seitsemännelle tai perusopetuksesta toiselle asteelle, järjestetään tiedonsiirtopalaverit, joissa siirretään opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto. Tiedonsiirtopalavereihin osallistuvat opiskelijan opettaja, vastaanottava luokanopettaja/-valvoja ja rehtorit sekä tarvittaessa psykologi/kuraattori. Esiopetuksessa huoltajat voivat halutessaan osallistua oman huollettavansa asian käsittelyyn tiedonsiirtopalaverissa. Yksilökohtaiset opiskelijahuollolliset tiedot siirretään yksilökohtaisissa palavereissa.

2.3 Poissaolojen ehkäiseminen, seuranta ja poissaoloihin puuttuminen

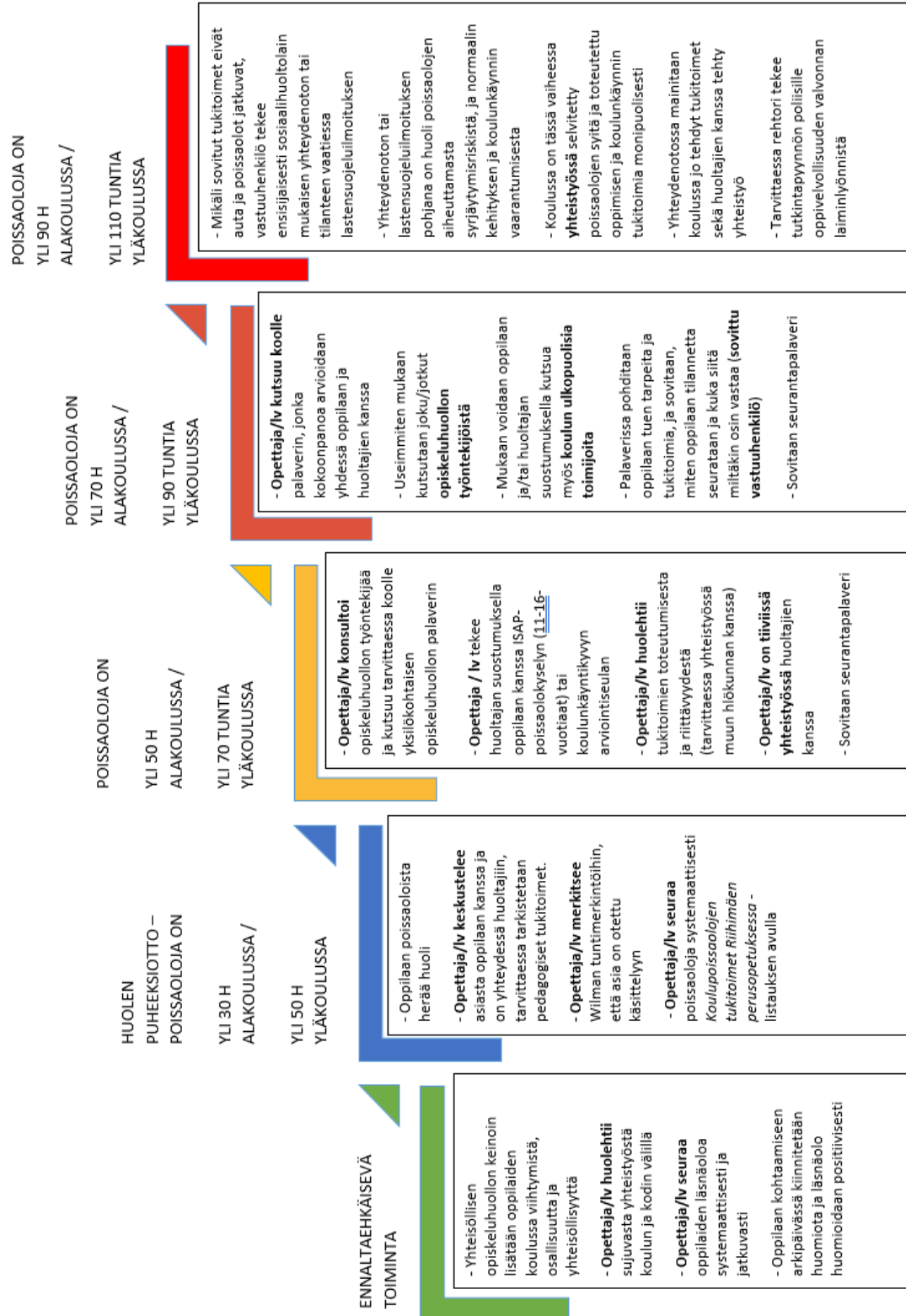
Perusopetuslakiin kirjattu muutos koulupoissaoloihin liittyen on voimassa 1.8.2023 alkaen. Poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat. Riihimäellä paikallisesti on päätetty, että sitouttavan koulu yhteistyön ja poissaoloihin puuttumisen käytännöt on kirjattu opiskeluhoitosuunnitelmaan. Oikeus oppia -hankkeessa on kehitetty Kanta-Hämeen poissaoloihin puuttumisen malli, jossa on kuvattu ennaltaehkäisyä, kohdennettujen toimien ja vahvan tuen tasot. Sen mukaisesti kaikkiin poissaoloihin puuttuminen on tärkeää. Koulupoissaolojen tukitoimet Riihimäen perusopetuksessa -listaus on tämän asiakirjan liitteenä. Tässä kappaleessa kuvataan myös lukion poissaoloihin puuttumiseen liittyvät toimet.

Poissaoloihin puuttumisen painopiste on läsnäolon tukemisessa, varhaisessa puuttumisessa sekä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistamisessa. Koulun henkilöstöä on tärkeä perehdyttää ja huoltajia tiedottaa ennaltaehkäisevistä ja puuttumiseen liittyvistä toimintatavoista. Poissaolojen ehkäisyssä tavoitteena on vahvistaa oppilaitoksen toimintakulttuuria, jolla edistetään opiskelijoiden oppimista, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä tukevia ratkaisuja. Ennaltaehkäisevä yhteisöllinen työ vaatii ennakoivaa suunnittelua ja siihen kohdennettua resurssia. Läsnäoloa tukevien toimien kiinnittäminen oppilaitoksen lukuvuosisuunnitelmaan, toiminnan koordinointi ja vastuutehtävien jakaminen, toteutuneen poissaoloja ennaltaehkäisevän yhteisöllisen toiminnan arviointi sekä kerätyn poissaoloihin liittyvän tiedon hyödyntäminen ovat yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän keskeisiä tehtäviä poissaolojen ehkäisevien toimien kehittämisessä.

Oppilaitoksen ja kodin välisessä poissaoloihin liittyvässä viestinnässä on tärkeää painottaa kannustavaa ja tukea tarjoavaa lähestymistapaa. On tärkeää, että opettaja tai muut opiskelijaa opettavat aikuiset ilmoittavat opiskelijan luvattomista poissaoloista välittömästi huoltajalle. Kun poissaolot ovat toistuvia tai luvattomia poissaoloja on useampia, on opettajalla velvollisuus olla yhteydessä kotiin ja käydä keskustelu asiasta viipymättä. Tukea poissaolojen aiheuttamiin oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviin haasteisiin tarjotaan jo varhaisessa vaiheessa. Lisäksi opiskeluhoillon konsultaatiota tulee hyödyntää jo varhaisessa vaiheessa. Myös monialainen asiantuntijaryhmä tai verkostopalaveri muiden opiskelijaa tukevien toimijoiden kanssa ovat tärkeitä varhaisenkin puuttumisen menetelmiä poissaolojen mahdollisten taustasyiden selvittämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi.

2.3.1 Perusopetus

Riihimäen kaupungin koulupoissaoloihin puuttumisen porrasmalli 1.8.2023 lähtien.

2.3.2 Lukio

Aineenopettaja

- Wilmaan merkintä poissaoloista, lisäksi varoitus opiskelijalle, jos opintojakso keskeytyessä, keskustele opiskelijan ryhmänohjaajan kanssa tilanteesta

Ryhmänohjaaja

- seuraa oman ryhmänsä opiskelumenestystä ja koulunkäyntiä, on yhteydessä kotiin, jos opintojaksot keskeytyessä ja muutenkin jos on herännyt huoli opiskelijan tilanteesta.
- konsultoi opiskeluhuollon henkilöitä opiskelijan tilanteesta ja tarvittaessa kutsuu koolle monialaisen asiantuntijaryhmän

Viides poissaolo merkitsee opintojakson keskeytymistä, ellei ole kyse etukäteen sovitusta järjestelystä kuten urheilun kilpamatka. Aineenopettaja voi antaa luvan poissaoloon yksittäiseltä oppitunnilta. Ryhmänohjaaja voi antaa luvan 1–5 päivän poissaoloon. Apulaisrehtori voi antaa luvan pidempiin poissaoloihin kuitenkin niin, että jos on kyse kokonaisen jakson tai sitä pidemmän ajan poissaolosta, lupa anotaan rehtorilta (vaihtovuosi, pitkäaikainen sairaus, sairaalahoito).

Huoltaja selvittää alaikäisen opiskelijan poissaolot Wilmassa. Osallistuminen lukion arviointiviikkoon edellyttää, että kaikki kuluvan jakson poissaolot on selvitetty hyväksytysti. Hyväksytyjä poissaoloja ovat sairastumiset ja esimerkiksi ajokoe, mutta eivät esimerkiksi työssäkäynti tai ajotunti. Jos poissaoloja ei selvitetä, opintojakso keskeytyy.

2.4 Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen

Ehkäisevä päihdetyö

Kodin ja lähiympäristön lisäksi myös oppilaitoksella on tärkeä tehtävä lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamisessa ja siten myös ehkäisevässä päihdetyössä. Ehkäisevän päihdetyön yleisenä tarkoituksena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukemalla päihteettömiä elämäntapoja sekä vähentämällä päihteiden käyttöä ja käytöstä aiheutuvia haittoja. Päihteetön kouluympäristö ja sen valvonta, opiskelijoiden päihteiden käyttöön puuttuminen ja ikätasoisien päihdekasvatuksen tarjoaminen ovat oppilaitoksen ja opiskeluhuollon keinoja toteuttaa ehkäisevää päihdetyötä.

Tupakkalain mukaan tupakointi on kielletty oppilaitosten sisätiloissa ja niiden käytössä olevilla ulkoalueilla. Koulut noudattavat tupakkalain mukaisia tupakointikieltoja ja kieltojen rikkomisesta määrittellään kouluissa selkeät seuraamukset. Tupakointikiellon noudattaminen kuuluu koulun normaaliin kasvatustehtävään. Henkilökunnan osalta Riihimäen kaupunki on savuton työpaikka, jolloin tupakointi työaikana ei ole sallittua.

Yksilötasolla opiskelijoiden päihteiden käyttö ja kodin päihdetottumukset otetaan puheeksi terveystarkastuksissa. Opiskelijan päihteiden käyttö otetaan koulussa puheeksi opiskelijan kanssa, jonka jälkeen luokanopettaja/luokanvalvoja ottaa yhteyttä huoltajiin. Asia voidaan

tarvittaessa käsitellä yksilökohtaisessa monialaisessa asiantuntijaryhmässä ja jos tilanne sitä vaatii, asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus.

Päihdekasvatus kouluissa toteutetaan yhteistyössä kunnan ehkäisevän päihdetyön, nuorisopalveluiden, poliisin, koulun ja opiskeluhuollon henkilökunnan kanssa. Päihdekasvatusta annetaan eri vuosiasteilla ikätasoisesti osana opetusta sekä erilaisin päihdekasvatuksen toiminnallisin ja tiedottavin menetelmin. Kunnan ehkäisevän päihdetyöntekijän palvelut ovat käytettävissä tähän tarkoitukseen. Päihdekasvatusta kohdennetaan myös opiskelijoiden vanhempiin ottamalla päihdeaiheet puheeksi vanhempainilloissa.

Käyttöön puuttuminen

- Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö on kielletty kouluaikana koulun alueella ja koulun järjestämissä tilaisuuksissa.
- Jos opiskelija käyttää nuuskaa tai tupakoi oppilaitoksen alueella, häntä puhutellaan ja hänelle voidaan määrätä perusopetus- tai lukiolain mukaisia kurinpitotoimia.
- Jos opiskelija on päihtyneenä koulussa, hänet poistetaan luokasta, otetaan yhteys huoltajiin ja pyydetään heitä hakemaan hänet oppilaitoksen tiloista. Tarvittaessa (esim. väkivaltatilanteissa) tehdään virka-avunpyyntö poliisille ja yhteys sosiaaliviranomaisiin jatkotoimenpiteitä varten. Jälkiseuranta hoidetaan koulussa yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Kun epäillään päihteiden käyttöä, kartoitetaan tilannetta, keskustellaan opiskelijan kanssa epäilystä ja pyydetään häntä kertomaan huoltajille koulun epäilystä/tiedosta päihteiden käytöstä. Koulu ottaa yhteyttä huoltajiin, tarvittaessa järjestetään tapaaminen huoltajien ja opiskelijan kanssa sekä ohjataan eteenpäin ja otetaan yhteyttä sosiaaliviranomaisiin.
- Jos opiskelijan epäillään välittävän päihteitä koulun muille opiskelijoille, koulu tekee rikosilmoituksen ja asia siirtyy poliisin tutkittavaksi. Rikosilmoituksesta voidaan tiedottaa nuorelle ja hänen huoltajilleen etukäteen.

2.5 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Valtioneuvoston asetuksessa neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta säädetään, että koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus on tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kesken. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista on seurattava vuosittain. (12 § Koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus)

Terveysvalvonta toteuttaa koulujen tarkastukset kolmen vuoden välein. Terveysvalvonta voi halutessaan pyytää ko. käynneillä mukaan tilapalvelujen edustajan. Terveysvalvonnan käynneille esille nousseita korjaus- tai kehittämistarpeita seurataan sisäilmatyöryhmässä. Laajemmat yksikkökohtaiset selvityskäynnit, joissa on mukana myös työterveyshuollon ja työsuojelun edustajat, tehdään joka kuudes vuosi.

3 YKSILÖKOHTAISEN OPISKELIJAHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon sisältyvät koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Siihen kuuluu myös monialainen asiantuntijaryhmä, joka kootaan tapauskohtaisesti oppilaan tueksi. Myös opetuksen ja koulutuksen tueksi järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut erityisoppilaitoksissa ovat osa yksilökohtaisen opiskeluhoollon kokonaisuutta. Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina vapaaehtoisuuteen ja sen toteuttaminen edellyttää suostumusta.

3.1 Opiskelijan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)

Riihimäen kaupungissa työskentelevät terveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologit muodostavat opiskeluhoollon tiimin. Kaikkiin oppilaitoksiin on nimetty omat opiskeluhoollon terveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologit sekä koululääkäri. Palveluita täydentävät seutukunnallisesti työskentelevät psykiatriset sairaanhoitajat. Oppilaitoksilla on käytössään myös vastaavan kuraattorin palvelut. Hyvinvointialue, opetuksen järjestäjä ja oppilaitokset vastaavat siitä, että henkilökunnalla, opiskelijoilla ja heidän huoltajillaan on tieto oppilaitoksen opiskeluhoitopalveluista, ajantasaisista yhteystiedoista ja yhteydenoton käytännöistä. Koulun henkilökunnalla on velvollisuus ohjata opiskelija hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeeton. Arvion tuen tarpeesta ja kiireellisyydestä tekee asianomainen kuraattori tai psykologi yhteistyössä opiskelijan ja/tai huoltajan kanssa. Määräajat eivät koske psykologien kognitiivisia tutkimuksia. Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhoollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhoitolain 51 a ja 51 b säädetyn mukaisesti.

Jos koulun työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon terveydenhoitajaan, psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä edellä mainitussa määräajassa. Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei opiskeluhoitolain 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin.

3.2 Yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhoitopalvelujen järjestämiseen liittyvät asiat käsitellään yksilökohtaisessa asiantuntijaryhmässä. Asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoitoyhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoitopalveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Yksilökohtaiseen asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Yksilökohtainen asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Yhteistyön muodot ja yhteistyötahot määräytyvät opiskelijan tarpeiden pohjalta tapauskohtaisesti. Tuen järjestämisen kannalta keskeiset toimijat (sosiaalipalvelut, nuorisopalvelut, poliisi, kolmannen sektorin toimijat) kootaan yhteen verkostopalaveriin, jolloin vältetään päällekkäiset tukitoimet. Yhteistyössä eri osapuolten kesken suunnitellaan tarkoituksenmukaisimmat toimet opiskelijan tukemiseksi, työnjako jatkotoimenpiteiden suhteen sekä seuraava tapaaminen seurannan varmistamiseksi.

3.3 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokortterille

Opiskelijan tai huoltajan suostumus moniammatillisen opiskelijahuollollisen asian käsittelyyn pyydetään aina yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella, johon Riihimäellä käytetään erillistä Verkostopalaverin valmistelulomaketta. Suostumus voidaan pyytää suullisesti siinä vaiheessa, kun yksilökohtaista asiantuntijaryhmää ja sen jäseniä kutsutaan kokoukseen. Suullinen suostumus vahvistetaan kirjallisesti viimeistään ensimmäisellä kokoontumiskerralla. Jos yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän kokoonpanoon tulee myöhemmin muutoksia, tehdään niistä merkintä lomakkeeseen. Verkostopalaverin valmistelulomake arkistoidaan oppilaitoksessa sovitulla tavalla. Jokaisesta tapaamisesta laaditaan opiskeluhoitokertomus sähköisenä Abilita-järjestelmään. Opiskeluhoitokertomuksen laadinnasta vastaa asiantuntijaryhmän vastuuhenkilö, tarvittaessa myös muut ryhmän jäsenet voivat täydentää kirjauksia.

Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhoitokertomukseen sisältyviä tietoja, Abilita-järjestelmään on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää opiskeluhoitokortteria. Opiskeluhoitokortteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Niitä voidaan käyttää ainoastaan yksittäisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhoitopalvelun järjestämiseen tai toteuttamiseen ellei laissa muuta säädetä.

3.4 Tarvittavan opiskeluhoitopalvelun järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Opiskeluhoitopalvelun tuki kurinpitovaroituksen (kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen) tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä on järjestettävä opiskelijan tai opiskelijan huoltajan näin toivoessa. Opettaja tai rehtori huolehtii tiedonkulusta kodin ja

koulun välillä sekä tarvittavin osin kokoaa moniammatillisen asiantuntijaryhmän opiskelijan tuen saannin varmistamiseksi.

3.5 Opettajan laajaan terveystarkastukseen perusopetuksen luokilla 1, 5 ja 8 antaman opiskelijan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) oppilaitoksessa

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opiskelijan hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja terveydentilan arvioimisen lisäksi vanhempien ja koko perheen hyvinvoinnin selvittely kokonaisvaltaisesti ja siihen kutsutaan mukaan opiskelijan molemmat huoltajat. Tarkastusta varten opiskelija täyttää terveystarkastuslomakkeen ja vanhemmat terveystarkastuksen esitietolomakkeen.

Luokanopettaja tai -valvoja antaa kouluterveydenhuollolle oman arvionsa opiskelijan selviytymisestä ja hyvinvoinnista oppilaitoksessa. Asetuksen 338/2011 (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta) 7 §:n mukaisesti laajaan terveystarkastukseen sisällytetään huoltajan kirjallisella suostumuksella opettajan arvio opiskelijan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista oppilaitoksessa. Arviossa on oltava tiedot, jotka ovat tarpeellisia terveyden- ja sairaanhoidon tai tuen tarpeen arvioimiseksi sekä niiden järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lomakkeen käyttöön otosta sovitaan terveydenhuollon ja opetustoimen yhteistyössä.

Tarkastusten käytännön toteutus sovitaan oppilaitoskohtaisesti opiskeluhuollon yhteistyönä. Lomakkeen käyttöön liittyvät asiat, kuten lomakkeen kulku ja aikataulut, käydään oppilaitoksessa läpi yhdessä kouluterveydenhuollon ja tarkastettavien luokkien opettajien tai luokanvalvojen kesken. Lomakkeen käyttöön voidaan yhdistää vanhempaintapaamisia tai muita yhteistyötilanteita, mikäli se on tarpeellista ja aikataulullisesti mahdollista. Ennen tarkastusten alkua käytävä kouluterveydenhuollon ja opettajan välinen keskustelu luokan tilanteesta yleisellä tasolla auttaa suuntaamaan terveystarkastusten sisältöä oikein.

Laajoissa terveystarkastuksissa huomioidaan kaikki edellä mainitut kyselyt ja niissä esille tulevat asiat käydään läpi opiskelijan ja vanhempien kanssa. Opiskelijan tuen ja avun varmistamiseksi laajojen terveystarkastusten kokonaisarvioista ja jatkosuunnitelmista siirretään tarvittavaa tietoa muille opiskelijan kanssa työskenteleville opiskeluhuollon toimijoille, opettajalle tai muille tahoille. Tietojen luovuttaminen kouluterveydenhuollosta tapahtuu aina tietosuojalainsäädännön mukaisesti: kirjallisella suostumuksella tai lakiin perustuen (esim. perusopetuslaki ja lastensuojelulaki).

3.6 Opiskelijan koulupäivän aikaisen lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Vanhempien velvollisuus on kertoa opiskelijaa opettavalle opettajalle ja avustajalle opiskelijan sairauksista ja niiden hoidosta. Opiskelijan sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä, mutta erityisjärjestelyt on aina sovittava lähtökohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja oppilaitoksen kanssa.

Jos opiskelijan sairaus aiheuttaa erityisjärjestelyjä, sovitaan niistä aina yksilökohtaisesti. Jos sairaus edellyttää tai muuten opiskelijalle annetaan lääkettä esi- tai perusopetuksessa, lääkkeen antamisesta laaditaan sopimus lääkehoidon toteuttamisesta (lomake terveydenhoitajalla). Toimintaympäristön luonteesta riippumatta lääkehoidon toteuttaminen luokitellaan terveydenhuollon toiminnaksi, ja ammatillisen koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden (esim. sairaanhoitajat ja lähihoitajat) tulee ensisijaisesti

vastata sen toteuttamisesta. Ilman lääkehoidon koulutusta ei voi osallistua lääkehoidon tehtäviin ja toteuttamiseen. Huoltaja sitoutuu toimittamaan oppilaitokseen ajantasaiset lääkitys- ja hoito-ohjeet sekä opiskelijan hoidossa tarvittavat lääkkeet ja hoitotarvikkeet.

Kun opiskelijalla on vakava tai pitkäaikainen sairaus, on oppilaitoksessa sovittava hoitoneuvottelu, johon osallistuvat huoltajien sekä opettajan ja avustajan lisäksi erikoissairaanhoidon edustaja. Hoitoneuvottelussa tarkastellaan ja selvitetään opiskelijan selviytymistä koulussa ja hänen mahdollisesti vaatimiaan erityisjärjestelyjä (kuten lääkitys). Neuvotteluihin pyydetään paikalle terveydenhoitaja ja tarvittaessa myös lääkäri.

Opiskelijan aloittaessa tai vaihtaessa koulua tavoitteena on erityisjärjestelyiden sopiminen jo etukäteen.

4 YHTEISTYÖ OPISKELIJOIDEN, HUOLTAJIEN SEKÄ KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN YHTEISTYÖTAHOJEN KANSSA

Opiskeluhoito on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoilossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

4.1 Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen

Opiskeluhoillon tavoitteet, tehtävät ja toteuttamisen periaatteet muodostavat esiopetuksesta toisen asteen koulutukseen ulottuvan jatkumon. Yhtenäiset käytännöt tukevat opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista eri kehitysvaiheissa. Opiskeluhoillon monialaisen yhteistyön rakenteita, muotoja ja toimintatapoja kehitetään yhteisössä ja eri yhteistyötahojen kanssa. Kehittämistyö edellyttää opiskeluhoillon suunnitelmallista arviointia vuosittain.

Paikallinen opiskeluhoillon ohjausryhmä vastaa opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Riihimäellä opiskeluhoillon ohjausryhmään kuuluu edustajat varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, nuorisopalveluista ja hyvinvointialueelta. Ohjausryhmä huolehtii myös opiskeluhoillon omavalvonnasta.

Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä vastaa oppilaitoksen opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta sekä arvioinnista. Opiskeluhoitoryhmä tekee yhteistyötä oppilaitoksen opiskelijakunnan edustajien kanssa luokka- tai ryhmäkohtaisesti sekä opiskelijakunnan hallituksen kanssa koko oppilaitoksen tasolla. Yhteisölliseen opiskeluhoitoryhmään kutsutaan opiskelijaedustaja sekä huoltajien edustaja.

Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoilosta ja oppilaitoksen henkilökunta ohjaa opiskelijoita ja / tai heidän huoltajiaan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoillon palveluja. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoilossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoilosta ja sen keskeisimmistä käytänteistä (poissaolot, kiusaamiseen puuttuminen, väkivaltatilanteet, kriisitilanteet) suunnitelmallinen ja säännöllinen tiedottaminen lisää koulun käytänteiden ja opiskeluhoillon tuntemusta ja edesauttaa palveluihin hakeutumista.

4.2 Oppilaitoksen opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Koulun hyvinvointia edistävä yhteisöllinen opiskeluhoito kuuluu kaikille oppilaitoksessa työskenteleville mukaan lukien perusopetuksen iltapäivätoiminnan ja on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Oppilaitoksen hyvinvointityön suunnittelu, kehittäminen, keskeisimmistä toimintatavoista tiedottaminen ja toiminnan seuraaminen kuuluvat sekä oppilaitoksen johdolle että opiskeluhoitoryhmälle. Oppilaitokset sitoutuvat tiettyihin opiskeluhoilollisiin ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seurantaan liittyviin toimintamalleihin (esimerkiksi poissaoloihin tai kiusaamisen ehkäistykseen liittyvät käytänteet). Näistä on tärkeää olla

henkilöstölle helposti saatavilla olevat toimintaohjeet ja ohjeita on hyvä käydä läpi vuosittain esimerkiksi oppilaitosten koulutuspäivissä, tai muissa henkilöstön tai opettajien yhteisissä tapaamisissa.

Lukuvuoden alussa oppilaitoksessa työskentelevien henkilöiden kanssa käydään läpi opiskeluhoitosuunnitelman sisältö ja yksikkökohtaiset toimintatavat, työnjako ja opiskelijoiden tuen piiriin ohjautumisen periaatteet. Opiskeluhoillon konsultaatiolla, tiedottamisella ja mahdollisella sisäisillä tai ulkopuolisilla koulutuksilla vahvistetaan oppilaitoksen opetus- ja muun henkilöstön osaamista.

4.3 Opiskeluhoillon moniammatillinen yhteistyö perusopetuksen tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Esi- ja perusopetuksessa yksilökohtaisen opiskeluhoillon toimijoiden yhteistyö toteutuu tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä, jolloin tarkastellaan opiskeluhoitohenkilöstön yksilökohtaisen tuen tarvetta tilanteen vaatimassa laajuudessa lakeja ja säädöksiä noudattaen.

Kolmiportaisen tuen toteuttamiseksi laadittavat pedagogiset arviot ja selvitykset laativat opiskelijaa opettavat opettajat yhdessä erityisopettajan kanssa, ja ne käsitellään monialaisessa yhteistyössä opiskeluhoillon ammattihenkilöitä konsultoiden. Opiskeluhoitohenkilö arvioi, tarvitaanko pedagogisten tukitoimien lisäksi myös opiskeluhoollollista tukea tai selvitystä, esim. psykologisia tai lääketieteellisiä tutkimuksia, sosiaalista selvitystä tai koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin ohjaamista. Joustavaan perusopetukseen (Omaura) hakeminen valmistellaan moniammatillisesti asiantuntijaryhmässä yhdessä opiskelijan ja huoltajan kanssa opiskelijan omalla koululla.

Sairaalaopetusta järjestetään pääsääntöisesti Hämeenlinnassa, Tampereella tai Helsingissä erikoissairaanhoidossa lasten- ja nuorisopsykiatrisissa, neurologisissa tai somaattisissa tutkimuksissa tai hoidossa oleville osasto- ja avohoidon opiskelijoille. Lisäksi opetusta voidaan järjestää myös Valteri-kouluissa eri pituisina jaksoina. Opiskelijalle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Opiskelijan opetus järjestetään sairaalaopetuksen koordinoimana. Sairaalaopetuksen ja opiskelijan oman koulun välinen yhteistyö korostuu nivelvaiheissa, jolloin suunnitellaan opiskelijan koulunkäyntiin liittyvää tukea ja huolehditaan tukitoimista ja tiedonsiirrosta yksilökohtaisesti. Oman koulun tulee nimetä sairaalaopetuksessa olevalle opiskelijalle yhteyshenkilö. Nivelvaiheessa tärkeää on tiivis monialainen verkostoyhteistyö mukaan lukien opiskelija ja hänen huoltajansa.

4.4 Yhteistyö muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Keskeistä oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Opiskelijalla, huoltajilla ja jokaisella opiskelijaa tukevalla taholla tulee olla selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa opiskelijan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on opiskelijan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Terveys- ja sosiaalihoitopalveluiden yhteistyö oppilaitoksen ja opiskeluhoillon henkilöstön kanssa on usein yksilökohtaista työtä. Yksilökohtaisessa opiskeluhoitotyössä toteutettavaa

yhteistyötä opiskelijan, huoltajan, oppilaitoksen sekä koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa voidaan toteuttaa vain opiskelijan tai hänen huoltajansa suostumuksella, ja sitä ohjaavat yksilökohtaisen opiskeluhoollon käytännöt (vrt. opiskeluhoollon palveluihin ohjaaminen, monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen ja opiskeluhoollon koskevat asiakirjat) sekä toimijoiden laatimat ohjeistukset yhteistyön käytänteisiin. Yksittäistä opiskelijaa koskevassa opiskeluhoollotyössä noudatetaan sitä koskevaa tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Oppilaitoksissa voi työskennellä määräaikaaisesti erilaisia hanketyöntekijöitä. Jokaisella yläkoululla toimii koulunuorisotyöntekijä. Nuorisopalveluilla on vuosittain toistuvia tapahtumia esimerkiksi ryhmäyttämisiä, nuorisotiloilla vierailuja tai oppilaitoksessa toteutettavia toimintaa esitteleviä tilaisuuksia. Myös seurakunta tekee monimuotoista ja tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen psykiatriset sairaanhoitajat voivat työskennellä yhteistyössä koulun henkilöstön ja opiskeluhoollon kanssa koulunkäyntiin kohdentuvissa arjen pulmakohdissa esimerkiksi poissaoloihin liittyen tai yhteisölliseen työhön osallistuen. Erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun kanssa tehtävä yhteistyö kohdistuu pääosin heillä asiakkuudessa olevien opiskelijoiden verkostoyhteistyöhön. Nuorisopalveluiden, seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä työ suunnitellaan siten, että se jakautuu järkevästi lukuvuodelle ja eri luokka- ja ryhmätasolle sekä tukee hyvinvointia edistävää toimintaa.

Poliisin kanssa yhteistyö on pääsääntöisesti Ankkuri-toimintaa. Poliisi voi tehdä koulutus- ja valistustyötä kouluissa. Koulu tekee yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaisesti myös tilanteissa, joissa opiskelijan turvallisuus on vaarantunut tai kurinpidollisten toimien lisäksi on tehty rikosilmoitus. Riihimäen Ankkuri-tiimi hoitaa alaikäisten tekemiä rikoksia ja niissä asioissa nuorten puhutuksia sekä muilta toimijoilta tulevia nuoriin liittyviä huolenaiheita.

4.5 Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Opiskeluhoollon periaatteista ja toimintatavoista tiedotetaan vanhempain- ja kotiväenilloissa, keskusteluissa huoltajien kanssa ja sähköisesti Riihimäen kaupungin sekä Oma Hämeen verkkosivuilla. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan opiskelijoille oppitunneilla, opetusryhmän kokoontumisissa sekä oppilaitoksen tai kaupungin yleisen tiedottamisen kautta. Yhteistyötahoja tiedotetaan erilaisissa yhteistyöpalavereissa.

Opiskelijan huoltajalle annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhoollon suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhoollon tiedottaminen lisäävät palveluiden tuntemusta ja edesauttaa niihin hakeutumista. Eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio on tärkeä työmenetelmä opiskeluhoollon osalta.

5 SUUNNITELMAT OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

5.1 Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluvat kaikille oppilaitoksessa työskenteleville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa, sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, mikä loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla opiskelija, koulussa työskentelevä aikuinen tai oppilaitoksen ulkopuolinen henkilö. Uuden lainsäädännön mukaan koululla on myös velvollisuus ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Häiriökäyttäytymiseen puututaan aina.

Oppilaitos noudattaa myös Riihimäen kaupungin yleisohjeistukseksi laadittua toimintaohjetta uhka- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi (Rinkka / henkilöstöasiat / työsuojelu). Opetushallitus on julkaissut materiaalia väkivallan ja häirinnän määrittelystä sekä tunnistamisen ja puuttumisen keinoista: <https://www.oph.fi/fi/ei-kaikelle-vakivallalle> ja <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>.

Kiusaaminen

Kiusaamisesta on kysymys silloin, kun yksi tai useampi opiskelija joutuu toistuvasti ja systemaattisesti toisten tahallisen, negatiivisen toiminnan kohteeksi. Kaikki Riihimäen peruskoulut ovat mukana Turun yliopiston kehittämässä KiVa-koulu ohjelmassa ja toimivat ohjelman ohjeistuksen mukaisesti kiusaamistilanteiden selvittelyssä.

Kiusaaminen voi ilmetä

- *Sanallisesti*: mm. nimittely, haukkuminen, pilkkaaminen, naurunalaiseksi tekeminen
- *Fyysisesti*: mm. töniminen, lyöminen, potkiminen
- *Epäsuorasti*: mm. pahan puhuminen selän takana, ryhmän ulkopuolelle jättäminen
- *Sosiaalisessa mediassa*: mm. yksityisen tiedon levittäminen, kuvien jakaminen luvatta
- *Omaisuuteen kohdistuvana*: mm. tavaroiden ottaminen, piilottaminen, rikkominen

Ennaltaehkäisy

- Opetus- ja opintoryhmien kokoonpanon suunnitteluun ja uusien opetusryhmien ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

- Esi- ja perusopetuksessa opettaja käy vuosittain läpi opiskelijan ikätason huomioiden, mitä kiusaaminen on. Apuna käytetään esim. KiVa-koulu materiaaleja tai ASKELEITTAIN-materiaalia.
- Kiusaamista ei suvaita missään muodossa ja kaikkiin kiusaamistapauksiin puututaan. Oppilaitos on turvallinen paikka kaikille. Opiskelijoita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta aikuiselle. Aikuisen velvollisuus on puuttua kiusaamiseen. Opettajat ja muu oppilaitoksen henkilökunta sitoutuvat puuttumaan kiusaamistapauksiin.
- Koulun itsearviointiin kuuluu kiusaamistilanteiden seuranta mm. THL:n Kouluterveyskyselyn kautta. Yksittäiset kiusaamistapaukset ja niihin puuttumiset raportoidaan.

Kiusaamiseen puuttuminen

- Lähtökohtana on syiden selvittely, ei rangaistus.
- Selvittely perusopetuksessa etenee KiVa-koulu materiaalin ohjeistuksen mukaisesti. Todetut kiusaamistapaukset selvitetään KiVa-tiimin toimesta ja kirjataan kiusaamiskansioon.
- Osapuolten henkilökohtainen kuuleminen järjestetään rauhallisessa keskustelussa. Kuulemisen yhteydessä osapuolille tarjotaan mahdollisuutta keskusteluun opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.
- Ensisijaisesti tilanteeseen puuttuu tapahtuneesta tietävä, sen nähnyt henkilö (esim. ulkovalvoja), jolla on raportointivelvollisuus opettajalle tai rehtorille.
- Kokonaiskuvan muodostaminen tapahtuneesta. Selvitetään, mikä todellinen tilanne on, onko kyse kiusaamisesta, onko siitä aiemmin raportoitu, kuinka pitkään kiusaamista on jatkunut, keitä on mukana, mitä, missä, miksi.
- Opettaja, rehtori tai varhaiskasvatusyksikön johtaja ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle saman päivän aikana tai viimeistään seuraavana työpäivänä.
- Perusopetuksessa puuttumiset raportoidaan kirjallisesti ja todettujen kiusaustapausten selvittäminen siirtyy KiVa-tiimille.
- Perusopetuksessa apuna käytetään KiVa-koulu materiaalien kiusaamisen selvittelylomakkeita. KiVa-tiimin käsittelemät kiusaustapaukset tiedotetaan aina koteihin. Viikon kuluttua kiusaamiskeskusteluista järjestetään seurantakeskustelut, joissa todetaan tilanne sekä kiusatun että kiusaajien osalta.
- Ohjataan opiskelija ja huoltaja olemaan yhteydessä poliisiin ja tarvittaessa sosiaalipalveluihin, mikäli oppilaitoksen tietoon tullut kiusaamisen epäillään täyttävän rikoksen tunnusmerkit tai on pitänyt sisällään väkivaltaa, väkivallalla uhkaamista tai se on tapahtunut kouluajan ulkopuolella.

Jos kiusaaminen jatkuu

- Asia etenee rehtorin tai varhaiskasvatusyksikön johtajan vastuulle
- Asian käsittely yksilöllisessä moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä
- Opiskelijaa (asianosaiset) ja huoltajia ohjataan eteenpäin tarvittavan tuen piiriin
 - koulupsykologi, kuraattori
 - perheneuvola
 - Ankkuri-poliisi
 - Sosiaalihuollon palvelut mm. lastensuojelu
 - sairaala

Jälkiseurannan käytänteet

- Seurantapalaveri kiusaamistapauksen selvittämisen jälkeen järjestetään palaverissa sovitun aikataulun mukaisesti.
- Palaverin kutsuu koolle kiusaamistapauksen selvittämisestä vastannut oppilaitoksen henkilökunnan jäsen.

5.2 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisisuunnitelma

Oppilaitoksissa tai opiskelijoiden kodeissa voi tapahtua kriisitilanteita, jotka järkyttävät koko yhteisöä. Tällaisia tapahtumia ovat esim. vakava onnettomuus, kouluväkivalta, hysteerisyyttä aiheuttava huhu, tulipalo, muu uhkatilanne tai kuolemantapaukset. Kriisit muuttavat tuttua ja turvallista elämää sekä aiheuttavat paljon tuskaa ja epävarmuutta. Kriisisuunnitelman tavoitteena on säilyttää ja varmistaa yhteisön ja sen jäsenten kyky selviytyä vaikeista tilanteista, auttaa toipumaan ja välttää asiaa suurentelevilta huhuilta. Oppilaitoksen ajantasaista ja oppilaitoskohtaista kriisisuunnitelmaa säilytetään oppilaitoksessa. Kyseinen suunnitelma on henkilöstön saatavilla ja paperiversiota säilytetään sovitussa paikassa oppilaitoksessa.

Jokaisessa tilassa on poistumis-/suojautumisohje. Pelastusharjoitus järjestetään vuosittain oppilaitoksissa.

Kriisiryhmä

Kriisiryhmä toimii näissä äkillisissä tilanteissa. Kriisiryhmään kuuluvat esimerkiksi rehtori, hänen poissa ollessaan apulais- tai vararehtori, varhaiskasvatusyksikön johtaja, psykologi tai -kuraattori, psykiatrinen sairaanhoitaja, koulu- tai oppilaitosvalmentaja, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja ja opettajakunnan edustaja.

Kriisiryhmän tehtävät

Ryhmä huolehtii siitä, että oppilaitoskohtainen kriisi- turvallisuussuunnitelma on ajan tasalla. Ryhmä perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet kriisityöhön ja ylläpitää kouluttautumista. Ryhmä tiedottaa kriisitoiminnasta henkilökunnalle, huoltajille ja opiskelijoille.

Ryhmä kutsutaan rehtorin tai varhaiskasvatusyksikön johtajan avuksi kriisitilanteessa. Ryhmä varmistaa, että saatu tieto tapahtuneesta on oikea, kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle ja harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja opiskelijoille. Ryhmä miettii jatkotoimenpiteet yhdessä asianosaisten kanssa.

Tiedottaminen kriisitilanteessa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun hän on välittänyt tiedon rehtorille tai varhaiskasvatusyksikön johtajalle. Rehtori tai varhaiskasvatusyksikön johtaja selvittää, mitä asia koskee, mitä on tapahtunut ja missä sekä miten kaikki tapahtui ja

mitä tapahtumasta tiedetään. Jos vastuullinen esimies ei ole paikalla, tehtävästä huolehtii hänen varahenkilönsä.

Kaikki oppilaitoksen sisäinen tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti rehtorin tai varhaiskasvatusyksikön johtajan kautta, mikäli viranomaiset eivät ole muuta ohjeistaneet. Opettajakuntaa ja muuta oppilaitoksen henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta ja he saavat ohjeita asian käsittelystä omissa opetus- tai opiskeluryhmissä. Tärkeää on antaa oikeita tietoja ja estää siten huhuja.

Mahdollinen julkinen tiedottaminen tapahtuu kaupungin sisällä sovittujen käytäntöjen mukaisesti (intra / työn tueksi / viestintä ja markkinointi / käytännöt) tai noudattaen viranomaisohjeita.

Kriisitilanteen arviointi

Henkilökunta arvioi kriisiryhmän kanssa, miten tilanne hoidettiin. Tapahtuman läpikäynnillä varmistetaan, että kaikki kriisiin osalliset saavat tarvitsemansa tuen. Kriisissä mukana olleiden kanssa keskustellaan ja kriisisuunnitelmaan tehdään tarvittavat muutokset.

Liite 1.

Poissaolojen tukitoimet Riihimäen perusopetuksessa

HYVÄN ARJEN VAALIMINEN

Ennakoivat ja ehkäisevät toimenpiteet	Käytössä
Yhteisöllisessä suunnitellaan poissaoloja ennalta ehkäiseviä toimia ja huolehditaan niiden toteutuksesta ja arvioinnista.	
Poissaolokäytänteistä tiedotetaan säännöllisesti koulun henkilökunnalle, vanhemmille ja oppilaille.	
YS-aikaa hyödynnetään poissaoloihin puuttumisen kehittämisessä. Säännöllisesti pohditaan, miten kaikki oppilaat pidetään mukana.	
Rehtori muistuttaa säännöllisesti esim. jaksojen vaihtuessa poissaolojen tarkistamisesta.	
Rehtori kokoaa säännöllisesti tilastotietoa poissaoloista yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin. Tarkastelua voidaan tehdä luokkakohtaisesti. Koulutasoisia tilastoja käydään läpi koko opettajakunnan kanssa.	
Koulussa on sovittu, kuka/ketkä koordinoivat missäkin tilanteessa tukitoimien toteuttamista.	
Sujuva yhteistyö koulun ja kodin välillä. (Vanhemmat tietävät henkilökunnan ja kehen ottaa yhteyttä, jos oppilaalla ilmenee poissaoloja, hyvin valmistellut huoltaja-opettaja tapaamiset, vanhempien arvostava kohtaaminen)	
Opettajat, koulun henkilökunta ja vanhemmat tunnistavat koulupoissaolojen varhaiset varoitusmerkit. Huom. ks. listaus alla.	
Koulun turvallisuuteen liittyvät käytänteet ovat kaikkien tiedossa. (koulukiusaamisen ja -väkivallan ennalta ehkäisy)	
Koulun henkilökunta lisää positiivista ja merkityksellistä vuorovaikutusta oppilaiden kanssa. Tervehdi, kysele kuulumisia esim. tunnin aluksi. Huomioi oppilas ja hänen tilanteensa henkilökohtaisesti. Anna positiivista palautetta pienistäkin asioista.	
Varaa aikaa ryhmäytymiselle erityisesti yläkoulussa. Ryhmäytymistä tapahtuu jatkuvasti ja kaikilla tunneilla tapahtuvissa toiminnassa. Opettaja jakaa oppilaat ryhmiin.	
Sosioemotionaalisten taitojen opettaminen on suunnitelmallista (sosiaaliset taidot, itsesäätely- ja tunnetaidot)	
Sovitaan, mitkä koko koulun positiivisen käyttäytymisen tuen mallit ovat käytössä (myönteisen käyttäytymisen vahvistaminen, esim. CICO, Prokoulu)	
Koulupohjaiset mielenterveyttä tukevat käytänteet ovat käytössä (esim. Nuorten kompassi, Mieli ry, Friends)	
Luokanvalvoja/-opettaja seuraa viikoittain oppilaiden läsnäoloa, välitön puuttuminen.	
Luokanvalvoja/-opettaja luokittelee poissaoloja (luvallinen/luvaton/terveydellinen/ongelmallinen/ongelmaton/ koulun aiheuttama/muu, mikä?)	

PUHEEKSI OTTAMINEN JA SELVITTÄEN JA TUKIEN

Poissaoloja ak 30–70 / yk 50–90 tuntia (luvatonta poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo)	Käytössä/alkaan
Luokanvalvoja/luokanopettaja keskustele asiasta oppilaan kanssa ja on yhteydessä huoltajiin ja sopii mahdollisesta yhteydenotosta oppilashuollon työntekijään.	
Luokanvalvoja/luokanopettaja kutsuu koolle yksilöllisen oppilashuoltopalaverin. Palaveri kokoaa yhteen ne toimijat, jotka ovat tarpeellisia oppilaan koulunkäynnin tukemisessa.	
Muodostetaan monialainen asiantuntijaryhmä, joka sopii tukitoimista ja seurannasta yhdessä. Sovitaan, miten seuranta tapahtuu ja kuka siitä miltäkin osin vastaa.	
Sovitaan seurantapalaverin ajankohta ja vastuhenkilö.	
Konsultoidaan koulun ulkopuolisia tahoja.	
Arvioidaan tehostetun tuen tarve. Jos oppilaalla on oppimissuunnitelma tai HOJKS, kirjataan pedagogiset ratkaisut asiakirjaan.	
Tarvittaessa ohjaus kouluterveydenhuollon piiriin.	
Ratkaisukeskeisyys (20 % tilannekartoitus, 80 % ratkaisut). Älä syyllistä vaan etsi ratkaisuja sekä kouluun että kotiin poissaolojen vähentämiseksi.	
Poissaolojen juurisyyn selvittäminen (SRAS-R kysely 7–17-vuotiaat, ISAP 11-17-vuotiaat)	
Luokanvalvoja/luokanopettaja arvioi huoltajan ja oppilashuollon työntekijän kanssa palvelutarpeen arvioinnin tekemisen tarpeen.	
Tukimuotoja	
Oppimisen tuki: Pedagogisten tukitoimien tsekkauslistan läpikäynti.	
Ystävyyssuhteiden vahvistaminen luokassa.	
Selkeät käytänteet, säännöt ja odotukset oppilaan käyttäytymistä kohtaan.	
Säännöllisen koulunkäynnin tunnustaminen ja huomaaminen.	
Poissaolojen riskiaikojen tunnistaminen ja suunnitelma niiden varalle. Riskiaikoja ovat yleensä jakson vaihtuminen, saapuminen kouluun aamulla, viikonlopun/loman jälkeen, opettajan vaihtuminen.	
Ohjaamisen lisääminen koulussa, esim. opettaja tapaa riskiaikaan, tieto siitä, minne lapsi menee, kun on poissa koulusta, välitön yhteydenotto huoltajaan, kun lapsi on poissa koulusta. Lapsen/nuoren saattaminen tunnilta toiselle.	
Vertaisen ottaminen mukaan, esim. uuteen kouluun siirtyminen, välitunnit, koulun alku.	
Strukturoitu toiminta välituntien aikana. Esim. missä välitunti vietetään, mitä tehdään, aikuisen kanssa tai muu?	
Vanhempien ja perheen sitouttaminen (esim. toistuva ja yhteistyöhön perustuva yhteydenotto, yhteyshenkilön sopiminen).	
Huoltajien ohjeistaminen siitä, miten voi tukea kotona säännöllistä koulunkäyntiä. (Tähän on valmiit ohjeet, jotka voi antaa huoltajalle, HUS)	

Opettaja-oppilas mentorointi, sisältää viikoittaiset ja positiiviset tapaamiset, esim. CICO	
Riskiryhmässä olevien oppilaiden ohjaaminen ja rohkaisu harrastustoimintaan.	
Tukitoimet uuteen kouluun siirtymiseen ja uuden kouluvuoden aloittamiseen. Nivelvaiheissa ja opettajan vaihtuessa tiedotetaan poissaoloista.	

TIIVIS TUKI

Poissaoloja ak 70 / yk 90 tuntia tai enemmän (luvaton poissaolo, huolta aiheuttavat sairauspoissaolot tai muu huolestuttava poissaolo)	Käytössä / pvm
Tarkennetaan aiemmin laadittuja suunnitelmia (oppimissuunnitelma/HOJKS)	
Luokanopettaja/luokanvalvoja/rehtori tai sovitusti oppilashuollon työntekijä tekee lastensuojeluilmoituksen, johon kirjataan koulussa jo tehdyt kartoitukset, tukitoimet ja suunnitelmat, huoltajien kanssa tehty yhteistyö ja poissaolohistoria. Ilmoitukseen kirjataan, että koululla on huoli poissaolojen aiheuttamasta syrjäytymisriskistä ja normaalin kehityksen ja koulunkäynnin vaarantumisesta.	
Tukitoimia arvioidaan yhteistyössä oppilaan verkoston kanssa säännöllisesti, sovitaan seurantalaverit.	
Tukimuotoja	
Vastuuhenkilö sovitaan (luokanopettaja tai luokanvalvoja tai yksilöllisen oppilashuoltoryhmän vastuuhenkilö, joka tuntee oppilaan parhaiten)	
Oppilaalle laitetaan säännöllisesti viestejä, vaikka tämä ei vastaisi niihin. Tämä välittää tunteen, että oppilasta ei ole unohdettu. Opettaja voi laittaa päivittäin tehtäviä kotiin ja kysellä kuulumisia. Oppilasta kannustetaan tulemaan kouluun, vaikka sitten vain palauttamaan tehtäviä, joita on saanut opettajalta.	
Sovitaan selkeät rakenteet tilanteisiin, kun oppilas tulee kouluun: kuka oppilaan ottaa vastaan koulussa ja minkälaisia tavoitteita oppitunnille tai koulupäivälle asetetaan.	
Oppilaalle tulee perusopetuslain mukaan järjestää opetusta joka päivä: joka päivälle sovitaan ajankohta ja paikka, mihin oppilas saapuu. Mikäli kouluun tuleminen ei onnistu sinä päivänä, oppilas tai huoltaja ilmoittaa siitä opettajalle.	
Varsinkin oppilaan kanssa, jolla kouluun tulemiseen liittyy somaattisia oireita, voidaan kokeilla aluksi koulupihaan saapumista tai vaikka hyvin lyhyitä koulupäiviä. Oppilaan koulupäivän pituutta lisätään oppilaan voinnin mukaisesti.	
Pitkän poissaolon jälkeen keskitytään tulevaan myönteiseen ajatteluun eikä muistella aikaisempia haasteita.	
Oppilas kohdataan avoimesti, myönteisesti, oppilasta kuunnellen ja ymmärtäen. Muistuta onnistumisista.	
Kaikilla oppilasta opettavilla opettajilla on riittävä tieto oppilaan tukemisesta.	
Jos oppilaalla on perhetyön tuki, voidaan sopia heidän kanssaan tuki kouluun lähtemiseksi.	
VSOP ja siirtyminen oman ikäryhmän mukana vuosiluokalta eteenpäin kiinnittää oppilasta kouluun. Usein tarvitaan pienryhmän tukea ja erityiset opetusjärjestelyt. Ks. VSOP:sta alta lisätietoa.	
Pol18§ (räätälöity opetus- ja oppimisympäristö, paikka, tapa, aika)	
Pienryhmään haku.	

Koulupoissaolojen varhaiset varoitusmerkit

- Vaikeudet mennä tietyille tunneille (esimerkiksi liikunta), välitunnille tai koulun ruokalaan
- Vaikeudet lähteä kouluun aamuisin
- Vaikeudet siirtyä tunneilta toisille tai ruokalaan tai liikuntatunnilta “tavalliselle” tunnille
- Useat käynnit esim. kouluterveydenhoitajalla tai opinto-ohjaajan luona
- toistuvat pyynnöt saada poistua tunneilta lepohuoneeseen
- Toistuva ahdinko perheestä erotessa
- Toistuva ahdinko luokassa (esim. itkeminen)
- Toistuvat pyynnöt soittaa huoltajalle koulupäivän aikana
- Yhtäkkinen arvosanojen heikentyminen tai töiden loppuun saattamisen vaikeudet
- Yhtäkkinen muutos persoonassa tai käyttäytymisessä
- Vanhempien käyttäytyminen: vanhempi selittää toistuvasti lapsen käyttäytymistä, toistuvia perheen matkoja, lievät terveyteen liittyvät oireet huoltajan sallimina syinä poissaoloon

VSOP paljon poissaolleella oppilaalla

- VSOP kannattaa tehdä silloin kun näyttää siltä, että oppilas ei etene opinnoissaan vuosiluokan mukaisesti ja on mahdollista, että oppilas saa hylätyn arvosanan yhdessä tai useammassa oppiaineessa.
- Motivaation kannalta on tärkeää, että oppilas ei kertaa vuosiluokkaa, koska silloin kaikki suoritukset hylättäisiin.
- Erityiset opetusjärjestelyt ja VSOP mahdollistavat oppilaalle mielekkään tavan suorittaa peruskoulu loppuun.
- Käytännössä räätälöintiin tarvitaan yleensä pienryhmän ja erityisluokanopettajan tukea.
- Opinnot opiskellaan opintokokonaisuuksittain tai sitten yhdistellään eri oppiaineita. Yhdessä kokonaisuudessa voi olla esimerkiksi uskonnon ja äidinkielen sisältöjä. Nämä pitää kuitenkin pystyä erottamaan arvioinnissa.
- Oppilas saa päättötodistuksen heti kun hän on suorittanut hyväksytysti perusopetuksen koko oppimäärän.